

14.9.2022

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
Stv@eduskunta.fi

HE 00/2022 vp

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin lausunto hallituksen lakiesityksestä eduskunnalle välttämättömän sosiaali- ja terveydenhuollon turvaamiseksi työtaistelun aikana

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri kiittää mahdollisuudesta lausua tästä kriittisen tärkeästä lakiesityksestä, jota se pitää nykyisessä työtaistelutilanteessa välttämättömänä. Nyt lausuttavana oleva lakiesitys on tarkoitukseltaan perusteltu ja onnistunut huomioiden valmisteluajataulun kiireellisyys.

Pidämme lakiesitystä perusteltuna myös siksi, että muut mahdolliset oikeudelliset toimenpiteet kuten käräjäoikeudesta haettava turvaamistoimi ovat erityisesti terveydenhuoltoalalla oikeuskäytännöltään vakiintumattomia, eikä näin ollen voida ajatella niiden olevan tämänhetkisessä tilanteessa riittäviä.

Pidämme kuitenkin tärkeänä, että viimeistään nyt käynnissä olevien työtaistelujen päätyttyä valmistellaan ja luodaan lainsäädäntö, jolla määritetään tarkemmin ja pitkäjänteisemmin ne yhteiskunnan kannalta kriittiset toiminnot, joissa sinällään perusoikeuksiin kuuluvaa oikeutta työtaistelutoimenpiteisiin rajataan siten, että kyseiset toiminnot voidaan kaikissa olosuhteissa turvata. Yhteiskunnalla on laaja-alainen velvollisuus huolehtia siitä, että tärkeimmät perusoikeudet turvataan.

Tällä hetkellä ilmoitettujen työtaistelujen kohde on selkeästi kriittisimmin sairaisiin ja heikoimmassa asemassa oleviin kohdistuva. Tietoisesti henkeä vaarantavien päätösten juridisen vastuunkannon rajat tulisi työtaistelutoimia silmällä pitäen jatkossa selkeästi määrittää. Tämä olisi helpointa tehdä työrauhan vallitessa, mutta nykytilanteessa ei tätä ole mahdollista odottaa.

Tarkoituksenmukaisinta olisi, että määritettäisiin yksiselitteisesti ne toiminnot, jotka on rajattava työtaistelun ulkopuolelle. Näiden määrittelyksi kävisi varsin hyvin lakiesityksessä kohdassa 5§ 1–9 esitetyt kokonaisuudet, joita voitaisiin vielä täsmentää rajauksin esimerkiksi kiireettömän, tehohoitoa edellyttävän leikkaustoiminnan osalta. Tällöin ei syntyisi lainkaan tarvetta varsin kankeisiin menettelytapoihin esimerkiksi yksittäisen työntekijän osalta.

Useissa eri kohdin esitystä määrääjat ovat joko liian pitkiä tai liian lyhyitä. Tärkeimpänä näistä on esitys siitä, että tehtävät päätökset olisivat voimassa vain viikon kerrallaan. Tämä on hyvin epätarkoituksenmukaista ja johtaisi tilanteeseen, jossa kankea

14.9.2022

neuvottelu- ja päätösprosessi olisi käynnissä käytännössä koko ajan. Esitämme päätösten voimassaoloajaksi esimerkiksi kolmea viikkoa.

Esityksessä esille nostetut aikarajat neuvottelutulosten saavuttamiseksi ovat liian lyhyet sen varmistamiseksi, että esimerkiksi tehohoidon tarve olisi pienempi kun kiireetön, teholla jatkohoitoa vaativa leikkaustoiminta ehdittäisiin keskeyttää riittävän ajoissa. Esitetyn viiden päivän sijasta esitämme, että neuvottelutuloksen tulisi olla selvillä jo viikkoa ennen suunniteltua työtaistelun alkua, jotta työnantajalle jää riittävä aika toimintojen suunnitteluun. On myös välttämätöntä määrittää selkeästi, mikä taho viime kädessä päättää siitä, mikä on riittävä suojelutyön määrä. Tämä on nähdäksemme yksiselitteisesti työnantajan päätäntävaltaan ja lääketieteellisiin perusteisiin pohjautuva asia. Tämän näkemyksen neuvotteluissa esille puolestaan tuo työnantaja. Työntekijäosapuoli ei voi yksipuolisesti määrittää, kenen potilaan hoitoon suojelutyötä annetaan ja kenen ei.

Vaikka yksilön oikeuksien kannalta on kuulluksi tuleminen tärkeää, on tähän esitetty 24 tuntia varsin pitkä aika huomioiden esityksellä turvattavaksi ajateltujen toimintojen akuutti luonne. Tästä enimmäisajasta poikkeamiselle tulee toki olla tapauskohtaiset perusteet.

Yhteenvetona toteamme, että yllä esitetyin huomioin pidämme lakiesitystä kannatettavana ja tämänhetkisessä tilanteessa suorastaan välttämättömänä.

Helsingissä 14.9.2022

Markku Mäkijärvi

Johtajaylilääkäri, HUS